

Marcin Szczodry¹
Szczecin

Program formacyjny polskiej młodzieży w kontekście przygotowań do Światowych Dni Młodzieży Kraków 2016

Wstęp

Hasło „formacja duchowa” w *Leksykonie duchowości katolickiej* zostało wyjaśnione w następujący sposób: „Całokształt działań osoby lub instytucji zmierzających do ukształtowania w drugim człowieku postawy duchowej rozumianej jako stałe ustosunkowanie się osoby do wartości przedmiotu obejmującej swoim zakresem jej sferę poznawczą, emocjonalno-wartościującą i behawioralną. Elementami konstytuującymi f.d. są: osoba (instytucja) oddziałująca, osoba poddana oddziaływaniu i relacja oddziaływania, która ma charakter obustronny, choć nie zawsze w jednakowej proporcji”².

Formacja duchowa młodych ludzi wpisana jest w ideę Światowych Dni Młodzieży (ŚDM). Nie można bowiem Światowych Dni Młodzieży sprowadzać jedynie do jednorazowej akcji, która odbywa się co 2-3 lata z udziałem papieża w różnych częściach świata, w atrakcyjnych turystycznie miejscach³. ŚDM „to

¹ Marcin Szczodry: ks. dr, adiunkt w Katedrze Teologii Moralnej i Duchowości Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Szczecińskiego, e-mail: marcin.szczodry@usz.edu.pl

² H. Wejman, *Formacja duchowa*, [w]: Marek Chmielewski [red.], *Leksykon duchowości katolickiej*, Lublin-Kraków 2002, s. 281.

³ Światowe Dni Młodzieży miały początkowo charakter jednorazowego wydarzenia, ale bardzo szybko w nauczaniu papieża i praktyce duszpasterskiej zaczęto postrzegać je jako podzieloną na etapy dłuższą duchową podróż angażującą młodych. Nastąpiło przejście od ŚDM jako wydarzenia do idei ŚDM jako podróży, podczas której można wyróżnić czas przygotowania, czas wydarzenia centralnego oraz przewidywany czas powrotu, na który musi być zaplanowana dalsza droga ukazująca, jak żyć doświadczeniem spotkania po ŚDM, aby nie popaść w pułapkę braku pomysłów i pytań: „A teraz, co robimy”? Por. Servizio Nazionale per la Pastorale Giovanile, *Verso Cracovia. Progetto di pastorale giovanile in preparazione alla 31ª GMG*, s. 5, <http://www.gmg2016.it/wp-content/uploads/2015/07/SUSSIDIO-VERSO-CRACOVIA-N-ZERO-definitivo.pdf> (20.09.2016).

przede wszystkim przestrzeń ducha, w której dokonują się niezwykle sprawy między Bogiem a człowiekiem. ŚDM to zaproszenie młodych całego świata do odkrycia miejsca, czasu oraz osób i instytucji, które pomagają im spotkać Jezusa. Jest to niezwykle czas i przestrzeń, w których młody człowiek może odkryć wymiar Kościoła powszechnego⁴. Patrząc w szerszej perspektywie, ŚDM to według ich inicjatora – św. Jana Pawła II – propozycja formacyjna dla młodych ludzi, której ukoronowaniem jest spotkanie z Następcą św. Piotra oraz z młodymi z całego świata. W *Orędziu do Młodych* z okazji V ŚDM w 1990 r. Jan Paweł II napisał: „Światowy Dzień jest nie tylko świętem, ale także poważnym duchowym zadaniem. Aby był on owocny, potrzebne jest przygotowanie się doń pod kierunkiem pasterzy w diecezjach i w parafiach, w stowarzyszeniach, ruchach i kościelnych wspólnotach młodzieżowych⁵”. Papież Benedykt w przemówieniu do Kardynałów Kurii Rzymskiej (22 grudnia 2008) zauważył: „Trzeba przede wszystkim mieć na uwadze to, że Światowe Dni Młodzieży nie ograniczają się do tego jednego tygodnia, w którym stają się widzialne dla świata. Prowadzi do nich długa droga zewnętrzna i wewnętrzna⁶”.

Przygotowaniom do kolejnych ŚDM towarzyszy konkretna formacja duchowa, która odbywa się na różne sposoby i w różnych formach. Celem niniejszego artykułu jest ukazanie programu formacyjnego dla młodzieży w Polsce, która przez trzy lata przygotowywała się do ŚDM w Krakowie oraz dokonanie podsumowania podjętych założeń, planów i działań. Warto spytać się, czy szansa, jaką stworzyły ŚDM, została wykorzystana w duszpasterstwie do formacji młodzieży?

Należy zauważyć, że formacja młodzieży i młodych dorosłych może odbywać się na różne sposoby, w różnych okolicznościach (np. stała formacja w konkretnej wspólnotcie, przygotowanie do przyjęcia sakramentu bierzmania lub małżeństwa), w różnych miejscach (wspólnota parafialna, duszpasterstwo akademickie, wspólnoty i ruchy religijne, np. Ruch Światło-Życie, Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży, Droga Neokatechumenalna, Odnowa w Duchu Świętym, itp.). W niniejszej pracy skupimy się na propozycji Krajowego Duszpasterstwa Młodzieży, które opracowało trzyletni program formacyjny, który można było zastosować zarówno w pracy z grupami młodzieży, nie mającymi ściśle określonego charakteru (nie były ani Oazą, ani KSM-em), jak

⁴ M. Sadowska, *Światowe Dni Młodzieży – Opatrznościowe wydarzenia dla Kościoła i świata*, [w:] H. Tomasiak [red.], *Z młodzieżą do Chrystusa*, Siedlce 2007, s. 161. Por. także: J. Chagas, *Podstawowe założenia Światowych Dni Młodzieży*, „Pro Musica Sacra” 13 (2015), s. 45-51.

⁵ Jan Paweł II, *Orędzie do młodych całego świata z okazji V Światowego Dnia Młodzieży*, „L’Osservatore Romano” (wydanie polskie) 10-11 (1989), s. 32.

⁶ Benedykt XVI, *Wydarzenia minionego roku wskazują drogę ku przyszłości*, „L’Osservatore Romano” (wydanie polskie) 2 (2009), s. 10.

również mogły stanowić pomoc i ubogacenie w pracy formacyjnej z młodzieżą w ściśle określonych grupach i wspólnotach. Założeniem Krajowego Duszpasterstwa Młodzieży było danie konkretnego narzędzia (w postaci opracowanego programu duchowych przygotowań do ŚDM), które mogło być wykorzystane zarówno we wspólnotach, gdzie do tej pory brakowało propozycji duszpasterskiej dla młodzieży, jak również program ten mógł stanowić ubogacenie istniejących już i realizowanych programów formacyjnych w parafiach, stowarzyszeniach, ruchach oraz kościelnych wspólnotach młodzieżowych.

1. Program formacyjny zaproponowany przez papieża Franciszka – trzy błogosławieństwa na trzy lata

28 lipca 2013 r., podczas Mszy św. kończącej ŚDM w Rio de Janeiro papież Franciszek ogłosił, iż kolejne ŚDM odbędą się w Krakowie. Można uznać, że od tego momentu (na razie nieśmiało) rozpoczęły się duchowe przygotowania do ŚDM Kraków 2016.

Kilka miesięcy później, 7 listopada 2013 r., Biuro Prasowe Stolicy Apostolskiej poinformowało, iż Ojciec Święty Franciszek zatwierdził tematy trzech najbliższych Światowych Dni Młodzieży, wytyczając w ten sposób etapy duchowego przygotowania na najbliższe trzy lata, do spotkania w Krakowie w lipcu 2016 r.

Temat wybrany przez Papieża na 2014 r. to: „Błogosławieni ubodzy w duchu, albowiem do nich należy królestwo niebieskie” (Mt 5,3); na 2015 r.: „Błogosławieni czystego serca, albowiem oni Boga oglądać będą” (Mt 5,8), natomiast na 2016 r.: „Błogosławieni miłosierni, albowiem oni miłosierdzia dostąpią” (Mt 5,7)⁷.

Były to trzy tematy zaczerpnięte spośród ośmiu błogosławieństw ewangelicznych. Zadaniem postawionym przez papieża młodym ludziom było więc ponowne odczytanie przesłania błogosławieństw. Każdego roku Ojciec Święty rozwijał treść każdego z nich, kierując do młodzieży *Orędzie*⁸, w którym w prosty i przystępny sposób tłumaczył treść teologiczną błogosławieństwa,

⁷ Franciszek, *Zarażanie radością. Orędzie na XXIX Światowy Dzień Młodzieży 2014 r.*, „L'Osservatore Romano” (wydanie polskie) 2 (2014), s. 10.

⁸ Franciszek, *Zarażanie radością. Orędzie na XXIX Światowy Dzień Młodzieży 2014 r.*, „L'Osservatore Romano” (wydanie polskie) 2 (2014), s. 10-13; Franciszek, *Miejcie odwagę iść pod prąd i być szczęśliwi. Orędzie na XXX Światowy Dzień Młodzieży 2016 r.*, „L'Osservatore Romano” (wydanie polskie) 2 (2015), s. 6-9; Franciszek, *Nieście płomień miłosiernej miłości Chrystusa. Orędzie na XXXI Światowy Dzień Młodzieży 2016 r.*, „L'Osservatore Romano” (wydanie polskie) 10 (2015), s. 4-8.

odkrywał jego praktyczne zastosowanie w życiu oraz formułował zadania na kolejne lata pracy duchowej i formacyjnej.

2. Program formacyjny Krajowego Duszpasterstwa Młodzieży – trzy etapy na trzy lata

Na czas trzyletniego przygotowania do ŚDM w Krakowie (t.j. od pierwszej niedzieli adwentu 2013 r. aż do spotkania w Krakowie w r. 2016) Krajowe Duszpasterstwo Młodzieży (KDM) przygotowało programy formacyjne dla polskiej młodzieży⁹. Przygotowane treści i formy spotkań zostały rozłożone cyklicznie na dwanaście miesięcy. Materiały przygotowane na każdy miesiąc zawierały wprowadzenie, konspekt spotkania w grupie, medytacje biblijne do indywidualnego wykorzystania, video komentarze do niedzielnych Ewangelii (zamieszczane na stronie internetowej KDM) oraz propozycję wspólnotowej celebracji. Konspekty pracy w grupach oparte były na metodzie ewangelicznej rewizji życia: *widzieć, ocenić, działać*.

Programy zostały pomyślane w taki sposób, aby w nurt przygotowań do ŚDM włączyć nie tylko młodzież, ale i całe wspólnoty parafialne (to parafie przecież miały stać się w lipcu 2016 r. gospodarzami przyjmującymi młodych zza granicy, którzy jako pielgrzymi zamierzli przyjechać na ŚDM). Oprócz więc formacji i aktywizacji młodych poprzez spotkania w grupach, wspólnotową modlitwę i osobistą medytację znalazły się także propozycje celebracji dla szerszego grona wiernych, do wykorzystania we wspólnocie parafialnej.

Autorzy starali się zachować spójność z rokiem liturgicznym oraz z ogłoszoną przez Komisję Duszpasterską Konferencji Episkopatu Polski koncepcją programu duszpasterskiego dla Kościoła w Polsce na lata 2013-2017¹⁰, którego zadaniem było przygotowanie Polaków do Jubileuszu 1050. rocznicy chrztu Polski.

⁹ Krajowe Duszpasterstwo Młodzieży, *Cz@t ze Słowem! Przygotowania duchowe do ŚDM 2016 w Krakowie*, Warszawa 2013; Krajowe Duszpasterstwo Młodzieży, *Serce 2.0. Przygotowania duchowe do ŚDM 2016 w Krakowie*, Warszawa 2015; Krajowe Duszpasterstwo Młodzieży, *Deo Profil. Przygotowania duchowe do ŚDM 2016 w Krakowie*, Warszawa 2015.

¹⁰ Komisja Duszpasterstwa Konferencji Episkopatu Polski, *Wierzę w Syna Bożego. Przez Chrystusa, z Chrystusem, w Chrystusie. Przez wiarę i chrzest do świadectwa. Program duszpasterski Kościoła w Polsce na lata 2013-2017*, Poznań 2013; Komisja Duszpasterstwa Konferencji Episkopatu Polski, *Nawracajcie się i wierzcie w Ewangelię. Przez wiarę i chrzest do świadectwa. Program duszpasterski Kościoła w Polsce na lata 2013-2017*, Poznań 2014; Komisja Duszpasterstwa Konferencji Episkopatu Polski, *Nowe życie w Chrystusie. Przez Chrystusa, z Chrystusem, w Chrystusie. Przez wiarę i chrzest do świadectwa. Program duszpasterski Kościoła w Polsce na lata 2013-2017*, Poznań 2015.

W pierwszym roku program formacyjny został nazwany: „Cz@t ze Słowem!”. Centralnym motywem było SŁOWO – kerygmat. Drugi rok (Program „Serce 2.0”) koncentrował się na sakramentach (liturgii) i był zaproszeniem, aby na nowo odkryć piękno i moc sakramentu pojednania oraz Eucharystii. Trzeci rok podkreślał CARITAS – diakonię.

Warto zauważyć, iż autorzy programu próbowali nadać tematowi rocznym, jak i tematowi spotkań miesięcznych intrygującą nazwę, aby zachęcić młodzież do „wejścia” w zaproponowany program. W każdym miesiącu młodzież zapoznawała się z konkretnym tematem, który był jej prezentowany w postaci ciekawego hasła, „zajawki”.

Propozycja tematów na poszczególne miesiące i lata przygotowań do ŚDM przedstawiała się następująco:

2.1. Cz@t ze Słowem!

W pierwszym roku program formacyjny bazował na Słowie Bożym, które prowadzi człowieka do wiary w Jezusa, Syna Bożego. Wychodząc od sytuacji egzystencjalnej młodego człowieka, próbowano na nią spojrzeć przez pryzmat Słowa Bożego oraz zinterpretować ją w świetle wiary.

Poszczególne miesiące koncentrowały się na następujących tematach:

Tematy miesięczne roku 2013/2014		
<i>Miesiąc</i>	<i>Temat</i>	<i>Hasło</i>
Grudzień 2013	Tożsamość	Moje ID
Styczeń 2014	Godność	V.I.P.
Luty 2014	Rodzina	24/7 online
Marzec 2014	Przynależność	Lubię to!
Kwiecień 2014	Styl życia	Wylansuj się!
Maj 2014	Wolność	Ogarnij się!
Czerwiec 2014	Bunt	Raban
Lipiec 2014	Wyciszenie	Status: zaraz wracam
Sierpień 2014	Radość	Łyknij życia!
Wrzesień 2014	Miłość	Ona i on
Październik 2014	Pokora	Bez ściemy
Listopad 2014	Odpowiedzialność	Zaloguj się!

Na początku drogi formacyjnej młodzież została zaproszona, aby opisać siebie, stworzyć „swoje ID”, swój dowód osobisty. Hasłem miesiąca była „tożsamość”. W oparciu o teksty biblijne młodzież miała odkryć, że Jezus zna

osobiście każdego z nas, Jego relacja z każdym człowiekiem jest wyjątkowa i niepowtarzalna. Co więcej, On zna nas lepiej niż my sami siebie. Bez Chrystusa człowiek nie jest w stanie poznać i zrozumieć siebie do końca.

Drugi miesiąc to odkrywanie, że godności otrzymanej od Boga nie określa stan posiadania, pozycja w grupie czy kondycja moralna. W oczach Bożych każdy człowiek to VIP – Very Important Person! Tej prawdy nie jest w stanie zniszczyć nawet grzech.

W lutym podjęto temat rodziny i życia w systemie zależności od innych. Temat ten kontynuowano i poszerzono w marcu podejmując zagadnienie przyjaźni i różnych środowisk rozwoju.

W kwietniu (był to czas Wielkiego Postu) poszukiwano odpowiedzi, czym charakteryzuje się chrześcijański styl życia. Wpatrując się w świętych odkrywano tajemnicę ich życia: święty to nie taki, który zbiera, lecz taki, który rozdaje. „Wylansować się” do świętości to znaczy wyjść poza siebie i stawać się darem dla innych. Człowiek bowiem jest tym bardziej sobą, im bardziej jest dla drugiego. Paradoksalnie, dochodzi do siebie przez to, że odchodzi od siebie. Może stać się sobą tylko przez kogoś drugiego. Staje się sobą, gdy wznosi się ponad siebie¹¹.

W maju młodzież zastanawiała się nad istotą wolności. Odkrywano prawdę, że Chrystus jest tym, który nie ogranicza wolności, lecz zaspokaja najgłębsze pragnienie wolności człowieka¹². W czerwcu spróbowano spojrzeć pozytywnie na zjawisko buntu, tak charakterystycznego stanu dla wieku młodzieńczego. Sam papież Franciszek wezwał młodych do swoistego „buntu w Kościele” gdy zwracając się do nich w Rio de Janeiro zachęcał, aby zrobili „raban” w swoich diecezjach¹³. Czasem „pozytywny bunt” może wnieść w relacje społeczne wiele dobrego, prowadzić do rozwoju.

Ten święty raban nie rodzi się jednak w zgiełku świata, lecz w wyciszeniu i samotności. W lipcu pokazano młodym, że wśród propozycji rozwoju duchowego ważne są też chwile wyciszenia i osobistej zadumy, adoracji, kontemplacji, skupienia przeżytego w dobrze dobranym miejscu, z dala od zgiełku świata, bez nieustannych słuchawek na uszach. Hasło „Status: zaraz wracam” miał zwrócić uwagę młodzieży, że każdy potrzebuje chwil odejścia od świata, które nie są ucieczką, ale czasem nabierania mocy, aby z nowymi siłami wrócić do świata i do nowych zadań.

¹¹ Por. J. Ratzinger, *Wprowadzenie w chrześcijaństwo*, Kraków 2006, s. 244.

¹² Por. P. Sokołowski, *Chrystocentryzm młodości w Orędziach Jana Pawła, Benedykta XVI i Franciszka na Światowe Dni Młodzieży*, „Ateneum kapłańskie” 644 (2016), s. 47.

¹³ W pierwszej wersji oficjalnego tłumaczenia papieskiego przemówienia na język polski zabrakło słowa „raban”. Zamiast tego użyto słowa „hałas”. „Raban” pojawiło się początkowo w relacjach mediów świeckich, lecz ostatecznie przyjęło się w ogólnym obiegu. Por. Franciszek, *Niech was będzie słycać*, „L'Osservatore Romano” (wydanie polskie) 8-9 (2013), s. 8.

W sierpniu próbowano uzmysłowić młodzieży, że chrześcijanin to człowiek radości. Prowokacyjnie pytano, dlaczego więc wiara, Kościół, chrześcijaństwo kojarzą się wielu osobom ze smutkiem? Pokazywano, że radość bierze się z doświadczenia i przeżycia wspólnoty wiary.

We wrześniu młodzież przyglądała się Jezusowemu modelowi miłości. Kształtem bowiem, który chrześcijanina czyni chrześcijaninem i który winien przejawiać się we wszystkim, co on czyni na co dzień, jest żyjący w nim Chrystus. W każdym człowieku inaczej¹⁴. W październiku młodzież odkrywała prawdę, że Bóg chce się posłużyć człowiekiem, mimo jego niedoskonałości i ograniczeń, ponieważ zna dogłębnie serce każdej osoby oraz widzi człowieka często inaczej niż otaczający go świat.

Ostatni miesiąc pierwszego roku duchowych przygotowań to wezwanie do działania. Wobec świata chrześcijanin nie może być biernym. Postawa stania z boku, przyglądania się złu i niereagowania, niepodejmowania dobra, jest sprzeczna z duchem nauki Jezusa. Chrystus wzywa do odpowiedzialności, trzeba więc się „zalogować”.

2.2. Serce 2.0

Otwarcie na Słowo Boże, które dokonało się w ciągu poprzedniego roku formacyjnego umożliwia teraz pogłębienie relacji z Bogiem, który nawiązując dialog z człowiekiem wzywa go do szczerej odpowiedzi. Ten niezwykły dialog Stwórcy ze stworzeniem angażuje człowieka i zbliża go do Boga. Owoce tej bliskości przyjmują kształt konkretnych postaw: nawrócenia, życia Eucharystią, świadectwa. Najważniejszym celem drugiego roku przygotowań młodzieży do ŚDM była pogłębiona refleksja nad dwoma sakramentami: Pokutą i Eucharystią. Autorzy programu postarali się, aby przesłanie ewangeliczne „ubrać” w sposób rozumowania i język bliski młodemu człowiekowi, który zna i którym na co dzień się posługuje. W tym celu wielokrotnie w programie nawiązuje się do nowych technologii (zarówno w treści tematów, jak i w logo promującym program duszpasterski, które miało postać „pikselowego” serca), które stanowią specyficzny „rys” dzisiejszych czasów.

<i>Tematy miesięczne roku 2014/2015</i>		
<i>Miesiąc</i>	<i>Temat</i>	<i>Hasło</i>
Grudzień 2014	Duchowe potrzeby	duchowe aplikacje
Styczeń 2015	Rachunek sumienia	więcej niż saldo
Luty 2015	Żal i poprawa	duchowy trening

¹⁴ Por. R. Guardini, *Bóg. Nasz Pan Jezus Chrystus. Osoba i życie*, Warszawa 1999, s. 447-448.

<i>Tematy miesięczne roku 2014/2015</i>		
<i>Miesiąc</i>	<i>Temat</i>	<i>Hasło</i>
Marzec 2015	Spowiedź	antywirus dla duszy
Kwiecień 2015	Zadośćuczynienie	pobierz i udostępnij
Maj 2015	Eucharystia	czas na miłość
Czerwiec 2015	Wspólnota	dołącz do sieci!
Lipiec 2015	Słowo	zamiast wyszukiwarki
Sierpień 2015	Credo	jestem na tak!
Wrzesień 2015	Ofiarowanie	oddam życie w dobre ręce!
Październik 2015	Uczta	podano do stołu!
Listopad 2015	Rozesłanie	zróbcie raban!

Rozpoczynając Adwent w drugim roku przygotowań do ŚDM w Krakowie młodzież została zaproszona, aby przyjrzeć się swoim duchowym potrzebom oraz zastanowić się, w jaki sposób je zaspakaja. Nawiązując do języka nowych technologii, ukazano młodym ludziom różne typy „duchowych aplikacji”: Pismo św., modlitwa, sakramenty. Ich włączenie i używanie w codzienności pozwala połączyć się ze źródłem życia, jakim jest Jezus.

Kolejne cztery miesiące pogłębiały temat sakramentu pokuty i pojednania. W styczniu młodzież odkrywała sens rachunku sumienia, którego celem nie jest jedynie przygotowanie listy grzechów, ale który powinien polegać na spojrzeniu na siebie z perspektywy Boga, który kocha każdego grzesznika. W lutym próbowano wyjaśnić, czym w swojej istocie jest żal i postanowienie poprawy. Podczas Wielkiego Postu ukazano spowiedź jako „antywirus dla duszy”, który powinien być systematycznie aktualizowany. Zaproszono młodzież, aby korzystała regularnie z tego sakramentu, który przynosi duchowe oczyszczenie. Domykając temat pokuty i pojednania, w kwietniu, podjęto temat zadośćuczynienia jako dzielenia się miłosierdziem, którego doświadczyło się w konfesionale. Zadośćuczynienie dopełnia sakrament pojednania i jest jego owocem.

W połowie drogi formacyjnej, w maju, młodzież skonfrontowała się z tematem Eucharystii. Sakrament ten ukazano jako źródło miłości, które umacnia, daje siły do wypełniania codziennych zadań oraz jest lekarstwem na zmartwienia. Kolejny miesiąc podkreślił wspólnototwórczą rolę Eucharystii, podczas której „podłączamy się” do największej światowej sieci, jaką jest Kościół. W lipcu przypomniano młodzieży o aktualności Słowa Bożego, którym każdego dnia karmi nas Kościół. Celem spotkań formacyjnych było rozbudzenie pragnienia, aby żyć tym Słowem każdego dnia. W sierpniu pytano się młodzieży, co to znaczy „wierzyć” i „wyznawać wiarę”. Kolejny miesiąc pogłębiał inny aspekt Eucharystii: ofiarowanie. Spoglądano na ofiarę Chrystusa, która

dokonywane się podczas każdej Mszy św., jak również ukazywano młodzieży, iż każdy jest wezwany do ofiarowania swojego życia Bogu. W październiku zaakcentowano wymiar uczyty, dziękczynienia, radości i wesela podczas sprawowania Eucharystii. Ostatni miesiąc drugiego roku przygotowań do ŚDM był pomostem do kolejnego etapu drogi do Krakowa: uświadomiono młodzieży, że tak jak Eucharystia nie kończy się wraz z błogosławieństwem, lecz przedłuża się na całe życie, tak młodzi ludzie są rozsyłani w świat z misją. Każdy w Kościele ma swoje miejsce oraz specyficzne zadanie do spełnienia; każdy ma być świadkiem Chrystusa w świecie.

2.3. Deo Profil

Przystępując do ostatniego etapu przygotowań do ŚDM w Krakowie, autorzy programu formacyjnego zdawali sobie sprawę, że dla wielu młodych ludzi dopiero teraz rozpocznie się czas przygotowań; wielu dołączy się dopiero na „ostatniej prostej” do spotkań organizowanych w parafiach i wspólnotach młodzieżowych. Wśród młodych można było się spodziewać zarówno tych, którzy prowadzą głębokie życie duchowe, mocno osadzonych we wspólnocie Kościoła, jak również początkujących na drodze wiary, często zagubionych i poszukujących swojego miejsca przy Bogu i Kościele. Potrzebne więc było zaproponowanie i przedstawienie młodzieży swego „ABC chrześcijaństwa” w duchu ewangelizacyjnym.

Ważnym kontekstem ostatniego etapu przygotowań do ŚDM w Krakowie był Jubileusz Miłosierdzia, ogłoszony przez papieża Franciszka i zainaugurowany 8 grudnia 2015 r., jak również Jubileusz 1050-lecia chrztu Polski.

<i>Tematy miesięczne roku 2015/2016</i>		
<i>Miesiąc</i>	<i>Temat</i>	<i>Hasło</i>
Grudzień 2015	Podaj imię	Are you ready
Styczeń 2016	Nie wódz nas na pokuszenie	Uwaga – wirus!
Luty 2016	Jezu ufam Tobie	Duchowy power bank
Marzec 2016	Jezus jest Panem	Wielki Tydzień – wielka decyzja
Kwiecień 2016	Życie w mocy Ducha	Polubione – przekazane
Maj 2016	Życie Słowem Bożym	Posty życia
Czerwiec 2016	Życie we wspólnocie	Więcej niż „znajomi”
Lipiec 2016	Campus Misericordiae	Weź udział w Wydarzeniu
Sierpień 2016	Żyje we mnie Chrystus	Aplikacja łaski
Wrzesień 2016	Za wszystko dziękujecie	Deo gratias

Program trzeciego roku przygotowań do spotkania z papieżem Franciszkiem podczas ŚDM w Krakowie ustawiony został jako zaproszenie do odkrycia Bożego planu, pełnego miłości i miłosierdzia. Od grudnia do marca proponowano młodzieży przejście drogi czterech praw życia duchowego (których treść obecna jest w wielu programach formacyjnych różnych grup ewangelizacyjnych, jak np. w Ruchu Światło-Życie). Nawiązując wyraźnie do oazowych drogowskazów nowego człowieka, młodzież przyswajała sobie kolejne prawdy: 1) Bóg ciebie miłuje i ma plan dla twojego życia; 2) Człowiek jest grzeszny i oddalony od Boga; 3) Tylko w Jezusie umarłym i zmartwychwstałym jest zbawienie i odkupienie; 4) Wybieram Jezusa jako Pana i Zbawiciela. Kulminacyjnym punktem na drodze formacyjnej miało być dokonanie przez młodych wyboru Jezusa jako Pana i Zbawiciela oraz odnowienie przyrzeczeń chrztu świętego podczas obchodów Wigilii Paschalnej. Nawiązywano tym samym w sposób bezpośredni do przeżywanego w tym samym czasie Jubileuszu 1050-lecia chrztu Polski.

Kolejne trzy miesiące to ukazywanie dynamiki życia duchowego nowego człowieka: życia w Duchu Świętym, który udziela nowej mocy do wzrastania w miłości do Boga oraz do wypełnienia misji (kwiecień); życia Słowem Bożym, które jest światłem na drodze powołania (maj); życia we wspólnocie Kościoła (czerwiec).

Lipcowa tematyka skoncentrowała się na prawdzie o Bożym Miłosierdziu oraz na zaproszeniu, aby osobiście wziąć udział w wydarzeniu ŚDM na *Campus Misericordiae*.

Dwa ostatnie miesiące programu „Deo Profil” zachęcały młodzież, aby dobrze wykorzystwała czas łaski, jaką były ŚDM. Najpierw – trwając w postawie dziękczynienia za przeżyte spotkanie; następnie – idąc „w głąb”: rozważając nauczanie papieża, podejmując konkretne zadania na przyszłość wśród bliskich, w swoich wspólnotach, w swoim środowisku.

3. Peregrynacja Symboli ŚDM

Ważnym momentem na drodze duchowych przygotowań do ŚDM dla każdej diecezji była peregrynacja Symboli ŚDM: Krzyża i Ikony Matki Bożej Salus Populi Romani¹⁵. Peregrynacja symboli ŚDM jest zawsze jednym z najważniej-

¹⁵ Peregrynacja rozpoczęła się 13 kwietnia 2014 r. w Rzymie, kiedy to młodzież brazylijska przekazała młodzieży polskiej Znaki ŚDM. Od 14 kwietnia 2014 r. Krzyż i Ikona znalazły się w Polsce (w archidiecezji poznańskiej), aby w kolejnych miesiącach odwiedzić wszystkie diecezje naszej ojczyzny, jak również zawitać do Kościołów w Europie Środkowo-Wschodniej. Na trasie pielgrzymki znalazła się Białoruś, Litwa, Łotwa, Rosja, Ukraina, Mołdawia, Ru-

szych elementów przygotowania kraju – gospodarza do Światowych Dni Młodzieży. Symbole pielgrzymują kolejno po wszystkich diecezjach kraju goszczącego ŚDM, odwiedzają poszczególne miejscowości i parafie¹⁶. Jak wyjaśnił papież Benedykt: „Krzyż, któremu towarzyszy obraz Matki Pana, pielgrzymuje przez kraje. Wiara, na swój sposób, potrzebuje widzieć i dotykać. Spotkanie z krzyżem, którego się dotyka i który jest niekiedy wewnętrznym spotkaniem z Tym, który umarł za nas na krzyżu. Spotkanie z krzyżem budzi w młodych ludziach pamięć o tym Bogu, który zechciał stać się człowiekiem i z nami cierpieć. I widzimy Niewiastę, którą On nam dał za Matkę”¹⁷. Krzyż, który stoi w samym centrum Bożego planu zbawienia, jest najbardziej zwięzłym podsumowaniem wyznania wiary, jest znakiem chrześcijańskiej tożsamości¹⁸.

Krzyż ŚDM jest pamiątką i świadkiem Roku Świętego Jubileuszu Odkupienia, ogłoszonego przez Jana Pawła II i celebrowanego przez Kościół między 25 marca 1983 r. a 22 kwietnia 1984 r. Podczas inauguracji Jubileuszu, przedstawiciele młodzieży wnieśli do Bazyliki św. Piotra prosty, drewniany krzyż, który pozostał w świątyni przez cały czas trwania Roku Świętego, będąc świadkiem wszystkich wydarzeń związanych z Jubileuszem Odkupienia. Na zakończenie Roku Świętego Jan Paweł II przekazał Krzyż Roku Świętego młodym i powiedział: „Umiłowani młodzi, u kresu Roku Świętego powierzam wam znak tego roku jubileuszowego: Krzyż Chrystusa. Ponieście go w świat jako znak miłości, którą Pan Jezus umiłował ludzkość i głoscie wszystkim, że tylko w Chrystusie umarłym i zmartwychwstałym jest ratunek i odkupienie”¹⁹. Od tego czasu Krzyż ŚDM odwiedził wszystkie kontynenty, gromadząc na modlitwie i czuwaniu młodzież różnych kultur, ras, narodowości. W *Orędziu* na XV Światowy Dzień Młodzieży Jan Paweł II przypomniał o znaczeniu tego znaku w pielgrzymce wiary młodych ludzi: „Wokół «krzyża Roku Świętego» narodziła się i rozwinęła inicjatywa Światowych Dni Młodzieży. Są one swoistymi «przystankami» na waszym szlaku młodych chrześcijan oraz nieustannym i nagłym wezwaniem, by budować życie na skale, którą jest Chrystus”²⁰.

munia, Węgry, Słowacja, Czechy. W archidiecezji szczecińsko-kamieńskiej peregrynacja odbyła się w dniach 7-20 lutego 2016 r.

¹⁶ Podczas peregrynacji w archidiecezji szczecińsko-kamieńskiej Krzyż i Ikona Matki Bożej odwiedziły: 29 dekanatów, 55 parafii, Arcybiskupie Wyższe Seminarium Duchowne, Karmel, 6 szkół, 3 więzienia, schronisko dla nieletnich, 3 szpitale, hospicjum, dom pomocy społecznej, schronisko dla bezdomnych (dane Archidiecezjalnego Centrum ŚDM).

¹⁷ Benedykt XVI, *Wydarzenia minionego roku wskazują drogę ku przyszłości*, „L'Osservatore Romano” (wydanie polskie) 2 (2009), s. 10.

¹⁸ Por. Ch. Schönborn, *Bóg zesłał Syna swego. Chrystologia*. Poznań 2002, s. 328-329.

¹⁹ Jan Paweł II, *Ponieście w świat Krzyż jako znak miłości*, „L'Osservatore Romano” (wydanie polskie) 4 (1984), s. 1.

²⁰ Jan Paweł II, *«Słowo stało się ciałem i zamieszkało wśród nas»*. *Orędzie Ojca Świętego na XV Światowy Dzień Młodzieży 2000 r.*, „L'Osservatore Romano” (wydanie polskie) 9-10 (1999),

Ikona Matki Bożej Salus Populi Romani „dołączyła” po raz pierwszy do Krzyża ŚDM w 2000 r. podczas ŚDM w Rzymie. W Niedzielę Palmową 2003 r. kopię ikony przekazano młodzieży niemieckiej, przygotowującej kolejne spotkanie młodych w swojej ojczyźnie. Przy tej okazji Jan Paweł II powiedział: „Delegacji przybyłej z Niemiec powierzam dziś również ikonę Maryi. Odtąd będzie ona wraz z krzyżem towarzyszyć Światowym Dniom Młodzieży. Oto Matka twoja! Będzie ona znakiem macierzyńskiej obecności Maryi wśród młodych, wezwanych, tak jak apostoł Jan, do przyjęcia Jej w swoim życiu”²¹.

4. Inicjatywy miłosierdzia zaproponowane młodzieży w ramach przygotowań do ŚDM

Miłosierdzie z jednej strony jest kluczem do chrześcijańskiego życia, z drugiej strony – powinno być cechą charakterystyczną chrześcijańskiego życia²². Papież Franciszek w bulli *Misericordiae Vultus* pisał: „Jest moim gorącym życzeniem, aby chrześcijanie przemyśleli podczas Jubileuszu czynniki miłosierdzia względem ciała i względem ducha. Będzie to sposobem na obudzenie naszego sumienia, często uspięnego w obliczu dramatu ubóstwa, a także umożliwi nam coraz głębsze wejście w serce Ewangelii, gdzie ubodzy są uprzywilejowani dla Bożego miłosierdzia”²³.

Istotnym elementem duchowych przygotowań do ŚDM było zaproponowanie młodzieży bardzo konkretnej formy czynienia miłosierdzia. O miłosierdziu nie można przecież tylko mówić, miłosierdziem należy żyć i je okazywać. W jaki sposób młodzież mogła włączyć się w dzieła miłosierdzia? Propozycji było wiele i miały różny zasięg: parafialny, lokalny, diecezjalny

s. 16. W dwudziestą rocznicę zakończenia Roku Świętego Jan Paweł II wspominał to wydarzenie: „Przed dwudziestu laty, na zakończenie Świętego Roku Odkupienia, powierzyłem młodym krzyż, drzewo, na którym Chrystus został wywyższony ponad ziemię i przeżył tę «godzinę», dla której przyszedł na świat! Od dwudziestu lat ten krzyż pielgrzymuje do miejsc, w których odbywają się Dni Młodzieży, niesiony przez młodych na całym świecie, i głosi miłosierdną miłość Boga, wychodzącego na spotkanie każdemu stworzeniu, aby przywrócić mu godność utraconą na skutek grzechu. Dzięki wam, drodzy przyjaciele, miliony młodych, patrząc na ten krzyż, doznało przemiany i postanowiło żyć jak prawdziwi chrześcijanie”: Jan Paweł II, *Krzyż Chrystusa towarzyszem waszej drogi życia*, „L'Osservatore Romano” (wydanie polskie) 5 (2004) s. 34.

²¹ Jan Paweł II, *Z krzyżem i Maryją na pielgrzymim szlaku*, „L'Osservatore Romano” (wydanie polskie) 6 (2003), s. 31.

²² Por. W. Kasper, *Miłosierdzie. Klucz do chrześcijańskiego życia*, Poznań 2014, s. 166-171.

²³ Franciszek, *Misericordiae Vultus. Bulla ogłaszająca Nadzwyczajny Jubileusz Miłosierdzia*, „L'Osservatore Romano” (wydanie polskie) 5 (2015), s. 4-15.

lub ogólnopolski. Im bliżej było do ŚDM, tym więcej pojawiało się inicjatyw, w których mogła wziąć udział młodzież (były to często pomysły opracowane przez młodych, którzy w ten sposób uruchamiali swoją „wyobraźnię miłosierdzia”²⁴). W niniejszym artykule skoncentrowano się na kilku propozycjach, które miały zasięg ogólnopolski. Zostały one skierowane do młodych ludzi, do duszpasterzy oraz do wszystkich wiernych w kontekście duchowych przygotowań do ŚDM.

4.1. Młodzi Misjonarze Miłosierdzia

Młodzi Misjonarze Miłosierdzia²⁵ to projekt, który był próbą odpowiedzi ludzi młodych na zaproszenie papieża Franciszka, by wejść na drogę Błogosławieństw i uczynić je programem swego życia. Projekt został zaadresowany do młodych Polaków, którzy tym razem byli nie tylko uczestnikami, ale przede wszystkim gospodarzami spotkania młodzieży z całego świata. Najważniejszym celem programu było obudzenie młodych serc, otwarcie ich na doświadczenie Bożej miłości oraz na dzielenie się nią z bliźnimi przez konkretne czyny miłosierdzia. Młodzież została zaproszona, aby dokumentować swoje zaangażowanie w różne dzieła pomocy, w działalność charytatywną i we wszelkie inicjatywy miłosierdzia, oraz by podzielić się swoim multimedialnym świadectwem z rówieśnikami.

Organizatorzy podjęli słowa Papieża Franciszka i wezwali młodych do uczynienia „rabanu” miłosierdzia. Zachęcali młodzież, aby była misjonarzami miłosierdzia w swoich środowiskach: w szkole, pracy, w rodzinie, wśród przyjaciół; aby otwierała szeroko oczy i serca na problemy swoich rówieśników, chorych i ubogich, smutnych i zrezygnowanych.

Aby przystąpić do projektu i stać się Młodym Misjonarzem Miłosierdzia należało: 1) dostrzec realne potrzeby i problemy osób, wśród których się żyje; 2) zastanowić się, w jaki sposób można im zaradzić; „omodlić” sprawę; 3) przystąpić do realizacji projektu z radością, zaangażowaniem, entuzjazmem i nadzieją; 4) spróbować zarazić swoim pomysłem innych; 5) po zrealizowaniu zadania zastanowić się, co ów gest miłosierdzia zmienił w uczestnikach i w ich otoczeniu; 6) podzielić się swoim świadectwem z innymi używając różnych

²⁴ Jan Paweł II, *Novo millennio ineunte. List apostolski na zakończenie Wielkiego Jubileuszu Roku 2000*, Poznań 2001, nr 50, s. 73; Jan Paweł II, *Bądźmy świadkami miłosierdzia*, „L'Ossevatore Romano” (wydanie polskie) 9 (2002), s. 21.

²⁵ Opracowano na podstawie informacji umieszczonych na stronie internetowej akcji Młodzi Misjonarze Miłosierdzia: <http://www.krakow2016.com/mlodzi-misjonarze-milosierdzia> (02.04.2016).

form komunikacji multimedialnej; 7) wysłać swoją pracę na adres organizatorów projektu, którzy wszystkie zebrane świadectwa zamierzali zgromadzić w multimedialnej księdze świadectw Młodych Misjonarzy Miłosierdzia i ofiarować papieżowi Franciszkowi w czasie ŚDM w Krakowie.

Projekt był adresowany do szerokiej grupy młodych i mógł być realizowany w parafiach, duszpasterstwach, szkołach, wspólnotach młodzieżowych, jak również w ruchach, stowarzyszeniach i wspólnotach, których misją jest pomoc bliźnim. Można go było zainicjować zarówno w większych grupach, jak i w mniejszym gronie przyjaciół oraz wśród pojedynczych osób, których łączyła wspólna idea miłosierdzia.

Intencją inicjatorów projektu Młodzi Misjonarze Miłosierdzia było, aby informacja i świadectwa o dziełach miłosierdzia podejmowanych przez młodych ludzi dotarła do ich rówieśników i pobudzała kolejne środowiska, zarażając pozytywnymi przykładami młodzieńczego entuzjazmu w niesieniu pomocy potrzebującym. Celem projektu nie było więc chwalenie się dokonaniem i dobrymi uczynkami uczestników programu, ile raczej pragnienie, aby zaangażowanie jednych inspirowało innych do działania.

4.2. Bilet dla Brata

Bilet dla Brata (BdB)²⁶ to projekt polskich wolontariuszy ŚDM, którego zadaniem było zebranie środków pieniężnych i utworzenie dzieła pomocy młodym pielgrzymom ze Wschodu, którzy planowali przyjechać na ŚDM do Polski. Program pomocowy objął grupy duszpasterskie z Armenii, Azerbejdżanu, Białorusi, Gruzji, Kazachstanu, Kirgistanu, Litwy, Mołdawii, Rosji, Tadżykistanu, Turkmenistanu, Ukrainy i Uzbekistanu. Polska młodzież organizowała w swoich parafiach i grupach przygotowujących się do wyjazdu na ŚDM do Krakowa zbiórki pieniężne, kiermasze, festyny, loterie, które zasilały konto akcji BdB. Pomoc dla grup zagranicznych była spersonalizowana – do organizatorów akcji zgłaszały się grupy ze Wschodu, które chciały przyjechać na ŚDM do Krakowa, przedstawiały się i opisywały swoją sytuację. Grupa z Polski, która zebrała środki finansowe, mogła wybrać i wesprzeć konkretną grupę młodzieży z wybranego przez siebie kraju. Ostatecznie po wsparcie zgłosiło się 121 grup liczących łącznie 4364 osoby (60% osób pochodziło z Ukrainy). Podczas trwania akcji zebrano około 1,7 mln zł, co pozwoliło opłacić pobyt w Krakowie 2673 osobom, czyli 61,3% wszystkich potrzebujących.

²⁶ Opracowano na podstawie informacji umieszczonych na stronie internetowej akcji Bilet dla Brata: <http://bilet dla brata.pl/> (25.10.2016).

4.3. Projekt L4 – chorzy dla ŚDM

Projekt L4²⁷ był skierowany do osób chorych. Idąc za przykładem inicjatora ŚDM, Jana Pawła II, który zwracał się z prośbą do osób chorych ilekroć czekała go trudna pielgrzymka lub wymagające zadanie, organizatorzy i młodzież przygotowując się do ŚDM uczynili podobnie. Przygotowano specjalne listy do chorych w każdym wieku z prośbą o modlitwę i ofiarę w intencji ŚDM. O ich rozniesienie poproszeni zostali młodzi: wolontariusze oraz młodzież zaangażowana przy parafiach, w różnych wspólnotach. W listach zawarta była modlitwa dla chorych oraz świadectwa osób, które w swoim życiu doświadczyły cierpienia, ale nie poddały się zwątpieniu. Oprócz tego, w każdym liście znalazła się deklaracja, którą chorzy mogli wypełnić i odesłać do Biura ŚDM. W ten sposób nazwiska wszystkich biorących udział w projekcie znalazły się w tzw. Księdze Modlitwy Chorych, która została przekazana Ojcu Świętemu podczas Mszy św. kończącej ŚDM w Krakowie.

Projektowi towarzyszyła akcja informacyjna – do zainteresowanych parafii, zgromadzeń zakonnych, szpitali, przychodni, domów opieki trafiły plakaty zachęcające do włączenia się w to dzieło. Założeniem programu było, aby przy parafiach powstały grupy młodych opiekujących się systematycznie chorymi, także po zakończeniu ŚDM.

Zakończenie

Historia trzydziestu jeden lat ŚDM pokazuje, iż okazały się one swoistym instrumentem ewangelizacyjnym nowych pokoleń o niespotykanej skuteczności, zadziwiającym w dalszym ciągu zarówno duszpasterzy, jak i samych młodych. Można powiedzieć, że w ostatnich dziesięcioleciach narodziła się nowa generacja młodych, nazwana *pokoleniem ŚDM*²⁸. Żeby jednak ŚDM nie były dla ich uczestników jednorazowym wydarzeniem potrzebny jest pomysł, jak towarzyszyć młodym ludziom „pomiędzy” kolejnymi edycjami ŚDM.

W niniejszej pracy starano się ukazać podstawowe kierunki drogi formacji, jakie zaproponowano młodzieży polskiej w trakcie trzyletniego okresu przygotowań do ŚDM w Krakowie. Może wypadałoby uściślić, że te kierunki drogi

²⁷ Opracowano na podstawie informacji umieszczonych na stronie internetowej projektu L4 <http://www.krakow2016.com/l4> (25.10.2016).

²⁸ Por. S. Ryłko, *Interventi del Card. Rylko, Presidente del Pontificio Consiglio per i Laici durante la XIII Assemblea Generale Ordinaria del Sinodo dei Vescovi*, <http://www.laici.va/content/laici/it/eventi/altri-eventi/xiii-assemblea-generale-ordinaria-del-sinodo-dei-vescovi/giornate-mondiali-della-gioventu.html> (25.09.2016).

formacji w pierwszym rzędzie zaproponowano duszpasterzom, katechetom, osobom konsekrowanym, czyli tym, którzy są przy młodzieży i jej towarzyszą²⁹. Powstaje więc nie tylko pytanie, na ile młodzież skorzystała z tych propozycji, ale na ile osoby formujące młodzież skorzystały z tych pomocy?

Bazą, fundamentem tej drogi formacji były *Orędzia do Młodych* papieża Franciszka, które wytyczały szlak duchowych przygotowań. Treści te zostały pogłębione w programie formacyjnym zaproponowanym przez Krajowe Duszpasterstwo Młodzieży. Istotnym elementem na drodze formacji było podkreślenie potrzeby zaangażowania w konkretne dzieła miłosierdzia. Ważnym akcentem była także peregrynacja Symboli ŚDM na terenie Kościoła lokalnego.

Zaletą programu Krajowego Duszpasterstwa Młodzieży była jego uniwersalność. Został on pomyślany jako jednolita całość, którą można było wykorzystać w pracy duszpasterskiej z jakąkolwiek grupą młodzieżową. Można było także zaadoptować go lub wykorzystać w części w grupach o określonej tożsamości eklezjalnej (Ruch Światło-Życie, KSM, Neokatechumenat itp.). Stwarzało to możliwość wspólnego podążania różnych duchowości i wrażliwości młodzieżowych w kierunku spotkania z papieżem i młodymi całego świata w Krakowie.

Układ treści, język konferencji oraz konspekty pracy w grupach sugerują, że program ten skierowany był raczej do młodszej grupy odbiorców. ŚDM w swoich założeniach są zaproszeniem dla młodych w przedziale wieku 14-35 lat. Jest to dosyć rozległa pod względem wieku grupa, w której mieszczą się zarówno nastolatki, młodzież pełnoletnia, studenci, jak i młodzi dorośli (którzy rozpoczęli już samodzielne życie i pracują; którzy albo są na drodze rozpoznawania swojego powołania lub już dokonali wyboru i założyli rodziny, mają dzieci). Adresatem programu Krajowego Duszpasterstwa Młodzieży była młodsza grupa odbiorców, młodzież gimnazjalna i licealiści. Powstaje pytanie, czy w przyszłości nie przygotować równoległej propozycji dla starszej młodzieży, studentów i tych, którzy wkroczyli już w dorosłość. Są oni już na innym etapie życia i duszpasterskie towarzyszenie powinno brać pod uwagę specyfikę tej grupy, ich potrzeby, pytania oraz język, jakim się z nimi należy komunikować.

Bardzo ważnym aspektem duchowej drogi formacji przed ŚDM było zaproponowanie młodzieży konkretnego zaangażowania się w dzieła miłosierdzia. Wymiar *caritas* był szczególnie podkreślony w ostatnim roku przygotowań,

²⁹ Propozycja wykorzystania przygotowań do ŚDM jako formy ewangelizacji młodzieży oraz swoista instrukcja dla katechetów, od czego należy zacząć: A. Kiciński, *Światowe Dni Młodzieży laboratorium nowej ewangelizacji i katechezy*, [w]: *Wydział Wychowania Katolickiego Kurii Metropolitalnej w Szczecinie, Informator katechetyczny na rok formacyjny 2015/2016*, Szczecin 2015, s. 25-27. Potencjał ŚDM w kontekście współczesnych zagrożeń młodego człowieka został przedstawiony, [w:] A. Wiech, *Światowe Dni Młodzieży w Krakowie nadzieją Kościoła*, „Warszawskie Studia Pastoralne” 1 (2016), s. 11-24.

który w Kościele obchodzony był jako Jubileusz Miłosierdzia. Warto, aby programy ogólnopolskie zainicjowane w tym czasie, takie jak *Młodzi Misjonarze Miłosierdzia* oraz *projekt L4* przetrwały po ŚDM, jednocześnie polską młodzież wokół wspólnego dzieła. Formuła zaproponowana przez organizatorów była na tyle szeroka, iż dzieła te mogły przybierać różne formy i być adoptowane w sposób oryginalny przez młodzież, zarówno w małych, jak i większych grupach i wspólnotach. Także sukces akcji *Bilet dla Brata* pokazuje, iż jasno sprecyzowana grupa, której chce się pomóc oraz bezpośredni kontakt z osobami, które się wspiera, uruchamiają wyobraźnię miłosierdzia młodych ludzi, którzy poszukują różnych sposobów, aby zaradzić problemom swoich rówieśników, znajdujących się w trudniejszej sytuacji ekonomicznej.

Wypadałoby więc na koniec zastanowić się i dokonać swego rachunku sumienia, który mógłby stać się punktem wyjścia do kolejnej, znacznie pogłębionej analizy. Pytania, które czekają na pogłębioną refleksję i odpowiedź są następujące:

- Czy duszpasterze młodzieży wykorzystali szansę, jaką dawały ŚDM; czy wykorzystali szansę na zaproponowanie młodzieży konkretnej drogi formacji?
- Czy młodzież miała szansę zapoznać się z przesłaniem Papieża skierowanym do niej? Czy duszpasterze stworzyli warunki, aby młodzież sięgnęła do tekstów Papieża?
- Czy postarano się zaproponować młodzieży drogę formacji, a nie tylko „spotkania organizacyjne” dotyczące wyjazdu na ŚDM do Krakowa?
- Czy młodzież miała wsparcie u swoich duszpasterzy, katechetów, aby odkryć, jak konkretnie zaangażować się w dzieła miłosierdzia w swoim środowisku?
- Czy wykorzystano szansę, jaką dawała peregrynacja Symboli ŚDM?

Wypada również zadać pytania o przyszłość: jak wykorzystać doświadczenie Światowych Dni Młodzieży na kolejnych etapach formacji, które powinny mieć miejsce już po wielkim spotkaniu, gdy młodzież wraca do swoich domów, parafii, wspólnot a wizja kolejnego spotkania jest jeszcze odległa? Co zrobić, aby nie zniknął ewangeliczny klimat tych wyjątkowych dni?³⁰

Streszczenie

Światowe Dni Młodzieży zapoczątkowane przez Jana Pawła II w 1986 r. są wydarzeniem, które doczekało się wielu analiz, badań i pogłębionych studiów. Także zakończonemu spotkaniu w Krakowie w lipcu 2016 r. poświęcono już wiele uwagi, dokonano

³⁰ Por. A. Kiciński, *Trzeba iść dalej z Chrystusem. XV Światowy Dzień Młodzieży*, „Katecheta” 12 (2000), s. 63.

pierwszych podsumowań. W znacznie mniejszym jednak stopniu bada się sam proces przygotowania duchowego młodzieży do uczestnictwa w tak wyjątkowym wydarzeniu. Od strony duszpasterskiej ważne jest podkreślenie, że Światowe Dni Młodzieży nie są jednorazową i spektakularną akcją skierowaną do młodych, lecz stanowią jeden z etapów na drodze ich formacji duchowej.

W artykule zostaje podjęta analiza programu formacyjnego zaproponowanego młodzieży polskiej przez Krajowe Duszpasterstwo Młodzieży na okres trzech lat przygotowań do Światowych Dni Młodzieży w Krakowie. Istotnymi częściami tego programu były *Orędzia* papieża Franciszka do młodzieży, materiały duszpasterskie przygotowane przez Krajowe Duszpasterstwo Młodzieży, peregrynacja Krzyża i Ikony ŚDM oraz ogólnopolskie inicjatywy miłosierdzia. Całościowe spojrzenie na przebytą drogę formacji pozwala dokonać ogólnego podsumowania przyjętych założeń, planów i przeprowadzonych działań duszpasterskich. Umożliwia także sformułowanie wniosków na przyszłość i wytyczenie kierunków kolejnych działań w kontekście formacji młodzieży po Światowych Dniach Młodzieży Kraków 2016.

SŁOWA KLUCZOWE: Światowe Dni Młodzieży, formacja młodzieży, miłosierdzie

Abstract

Formation program of the Polish youth in the context of preparing for the World Youth Day Krakow 2016

The World Youth Days (WYD) initiated by Pope St. John Paul II in 1986 is an event that has already been analyzed, researched and extensively studied. Similarly, much attention has been focused on the Cracow event that took place in July 2016 and the first assessments have already been carried out. However, much less attention is placed on the process of spiritual preparation of young people to participate in such an important event. From the pastoral perspective it is essential to note that the World Youth Days should not be treated as a one-time spectacular campaign aimed at young people but that they constitute one of the stages of their spiritual formation.

The article aims to analyze formation program offered for the Polish youth by the National Pastoral Ministry of Youth for the period of three years preceding the World Youth Days in Cracow. The crucial elements of the program were Pope Francis's *Messages* for the youth, pastoral materials prepared by the National Pastoral Ministry of Youth, pilgrimage of the Cross and the Icon of the World Youth Days as well as countrywide mercy initiatives. A comprehensive look at the formation process will lead to a general summary of the adopted plans, programs and pastoral actions that were carried out. It also provides guidance for the future and specifies further action lines in the context of youth formation following the World Youth Days Krakow 2016.

KEYWORDS: World Youth Day, youth formation, mercy

Bibliografia

- Benedykt XVI, *Wydarzenia minionego roku wskazują drogę ku przyszłości*, „L'Osservatore Romano” (wydanie polskie) 2 (2009), s. 9-12.
- Chagas J., *Podstawowe założenia Światowych Dni Młodzieży*, „Pro Musica Sacra” 13 (2015), s. 45-51.
- Franciszek, *Miejcie odwagę iść pod prąd i być szczęśliwi. Orędzie na XXX Światowy Dzień Młodzieży 2016 r.*, „L'Osservatore Romano” (wydanie polskie) 2 (2015), s. 6-9.
- Franciszek, *Misericordiae Vultus*. Bulla ogłaszająca Nadzwyczajny Jubileusz Miłosierdzia, „L'Osservatore Romano” (wydanie polskie) 5 (2015), s. 4-15.
- Franciszek, *Niech was będzie słycać*, „L'Osservatore Romano” (wydanie polskie) 8-9 (2013), s. 8-9.
- Franciszek, *Nieście płomień miłosiernej miłości Chrystusa. Orędzie na XXXI Światowy Dzień Młodzieży 2016 r.*, „L'Osservatore Romano” (wydanie polskie) 10 (2015), s. 4-8.
- Franciszek, *Zarażanie radością. Orędzie na XXIX Światowy Dzień Młodzieży 2014 r.*, „L'Osservatore Romano” (wydanie polskie) 2 (2014), s. 10-13.
- Guardini R., *Bóg. Nasz Pan Jezus Chrystus. Osoba i życie*, Warszawa 1999.
- Jan Paweł II, *Bądźmy świadkami miłosierdzia*, „L'Osservatore Romano” (wydanie polskie) 9 (2002), s. 20-22.
- Jan Paweł II, *Krzyż Chrystusa towarzyszem waszej drogi życia*, „L'Osservatore Romano” (wydanie polskie) 5 (2004) s. 34-35.
- Jan Paweł II, *Novo millennio ineunte. List apostolski na zakończenie Wielkiego Jubileuszu Roku 2000*, Poznań 2001.
- Jan Paweł II, *Orędzie do młodych całego świata z okazji V Światowego Dnia Młodzieży*, „L'Osservatore Romano” (wydanie polskie) 10-11 (1989), s. 32.
- Jan Paweł II, *Ponieście w świat Krzyż jako znak miłości*, „L'Osservatore Romano” (wydanie polskie) 4 (1984), s.1.
- Jan Paweł II, *«Słowo stało się ciałem i zamieszkało wśród nas»*. Orędzie Ojca Świętego na XV Światowy Dzień Młodzieży 2000 r., „L'Osservatore Romano” (wydanie polskie) 9-10 (1999), s. 16-19.
- Jan Paweł II, *Z krzyżem i Maryją na pielgrzymim szlaku*, „L'Osservatore Romano” (wydanie polskie) 6 (2003), s. 31-32.
- Kasper W., *Miłosierdzie. Klucz do chrześcijańskiego życia*, Poznań 2014.
- Kiciński A., *Światowe Dni Młodzieży laboratorium nowej ewangelizacji i katechezy*, [w:] *Informator katechetyczny na rok formacyjny 2015/2016*, Wydział Wychowania Katolickiego Kurii Metropolitalnej w Szczecinie, Szczecin 2015, s. 19-31.
- Kiciński A., *Trzeba iść dalej z Chrystusem. XV Światowy Dzień Młodzieży*, „Katecheta” 12 (2000), s. 63-64.
- Komisja Duszpasterstwa Konferencji Episkopatu Polski, *Nawracajcie się i wiercie w Ewangelię. Przez wiarę i chrzest do świadectwa. Program duszpasterski Kościoła w Polsce na lata 2013-2017*, Poznań 2014.

- Komisja Duszpasterstwa Konferencji Episkopatu Polski, *Nowe życie w Chrystusie. Przez Chrystusa, z Chrystusem, w Chrystusie. Przez wiarę i chrzest do świadectwa. Program duszpasterski Kościoła w Polsce na lata 2013-2017*, Poznań 2015.
- Komisja Duszpasterstwa Konferencji Episkopatu Polski, *Wierzę w Syna Bożego. Przez Chrystusa, z Chrystusem, w Chrystusie. Przez wiarę i chrzest do świadectwa. Program duszpasterski Kościoła w Polsce na lata 2013-2017*, Poznań 2013.
- Krajowe Duszpasterstwo Młodzieży, *Cz@t ze Słowem! Przygotowania duchowe do ŚDM 2016 w Krakowie*, Warszawa 2013.
- Krajowe Duszpasterstwo Młodzieży, *Deo Profil. Przygotowania duchowe do ŚDM 2016 w Krakowie*, Warszawa 2015.
- Krajowe Duszpasterstwo Młodzieży, *Serce 2.0. Przygotowania duchowe do ŚDM 2016 w Krakowie*, Warszawa 2015.
- Ratzinger J., *Wprowadzenie w chrześcijaństwo*, Kraków 2006.
- Ryłko S., *Interventi del Card. Rylko, Presidente del Pontificio Consiglio per i Laici durante la XIII Assemblea Generale Ordinaria del Sinodo dei Vescovi*, <http://www.laici.va/content/laici/it/eventi/altri-eventi/xiii-assemblea-generale-ordinaria-del-sinodo-dei-vescovi/giornate-mondiali-della-gioventu.html> (25.09.2016).
- Sadowska M., *Światowe Dni Młodzieży – Opatrznościowe wydarzenia dla Kościoła i świata*, [w]: *Z młodzieżą do Chrystusa*, [red.] H. Tomasiak, Siedlce 2007, s. 159-163.
- Schönborn Ch., *Bóg zesłał Syna swego. Chrystologia*. Poznań 2002.
- Sokołowski P., *Chrystocentryzm młodości w Orędziach Jana Pawła, Benedykta XVI i Franciszka na Światowe Dni Młodzieży*, „Ateneum kapłańskie” 644 (2016), s. 39-56.
- Wejman H., *Formacja duchowa*, [w]: *Leksykon duchowości katolickiej*, [red.] Marek Chmielewski, Lublin-Kraków 2002, s. 281-282.
- Wiech A., *Światowe Dni Młodzieży w Krakowie nadzieją Kościoła*, „Warszawskie Studia Pastoralne” 1 (2016), s. 11-24.

Źródła internetowe:

- Servizio Nazionale per la Pastorale Giovanile, *Verso Cracovia. Progetto di pastorale giovanile in preparazione alla 31ª GMG*, s. 5, <http://www.gmg2016.it/wp-content/uploads/2015/07/SUSSIDIO-VERSO-CRACOVIA-N-ZERO-definitivo.pdf> (20.09.2016).
- <http://www.krakow2016.com/mlodzi-misjonarze-milosierdzia> (02.04.2016).
- <http://biletdlabrata.pl/> (25.10.2016).
- <http://www.krakow2016.com/l4> (25.10.2016).